

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 27.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 29.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

5. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 11.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Науменко Сергій Геннадійович,

доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, доктор філософії
в галузі «Право»

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

2014–2016 рр. країну у прямому сенсі цього значення охопили драматичні події у фінансовому секторі, які отримали назву «очищення банківської системи» або «банкопад». У середині 2014 року Голова Національного банку України (далі – НБУ) оголосила так зване «очищення» банківської системи. Пізніше, підбиваючи підсумки очищення, під час виступу у Верховній Раді 05 лютого 2016 року вона заявила: «Банківська система була не просто хворою, банки працювали поза законом» [1].

На 01 січня 2014 року в країні існувало 180 банківських установ. Станом на 01 листопада 2021 року до Державного реєстру банків було внесено 71 платоспроможних банків [2].

Унаслідок виведення банків з ринку потенційні втрати клієнтів (вкладників і кредиторів банків) становили понад 300 млрд грн, у тому числі: 270 млрд грн – юридичних осіб; 32 млрд грн – фізичних осіб по вкладах, не гарантованих державою. Що спровокувало суттєву недовіру до надійності банківського сектору з боку вкладників. Зазначена ситуація обумовила необхідність забезпечення функціонування надійної системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні.

Відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» спеціальним суб'єктом, який відповідає за зазначений напрям діяльності, є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО), який безпосередньо здійснював виведення неплатоспроможних банків з ринку. Активне виведення банків з ринку призвело до різкого

зростання фінансового навантаження на ФГВФО: за 2014–2016 рр. вкладникам банків-банкрутів було сплачено 81 млрд грн.

Нестабільність фінансової системи, масове виведення банків з ринку, широкі повноваження Фонду щодо управління, ліквідації, реалізації майна та затвердження плану врегулювання щодо неплатоспроможного банку створює високий рівень корупційних ризиків у діяльності ФГВФО. Про наявність порушень у діяльності Фонду свідчить кількість кримінальних проваджень та судових позовів проти службових осіб ФГВФО та Фонду як установи в цілому.

Робота із запобігання корупції у ФГВФО ведеться відповідно до державної антикорупційної політики. На виконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» наказом Директора-розпорядника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб була затверджена «Антикорупційна програма Фонду гарантування вкладів фізичних осіб» [3]. Дана програма проголошує, що його працівники, посадові особи і керівник у своїй внутрішній діяльності, а також у правовідносинах із діловими партнерами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування керуються принципом «нульової толерантності» до будь-яких проявів корупції і вживатимуть всіх передбачених законодавством заходів щодо запобігання, виявлення та протидії корупції і пов'язаним з нею діям.

Вбачається, що діяльність Фонду потребує більшої прозорості та підзвітності. Реалізації цього може сприяти парламентський контроль і залучення Ради НБ України до зовнішнього аудиту, адже механізм визначення незалежного аудитора адміністративною радою Фонду, що існує сьогодні, створює певні корупційні ризики. Реалізація антикорупційних заходів обумовлює необхідність запровадження певних обмежень для осіб, що претендують на місце у складі адміністративної ради Фонду, зокрема, їх зазначення у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Список використаних джерел

1. Веб-портал Верховної Ради України. Стенограма пленарного засідання 05 лютого 2016 року. URL : https://www.rada.gov.ua/news/Plenarni_zasidannya/124828.html.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/ua>.
3. Антикорупційна програма Фонду гарантування вкладів фізичних осіб : Наказ Директора-розпорядника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 03 квіт. 2017 р. № 200. URL : <https://fg.gov.ua/storage/files/antikorupcijna-programa-fondu.pdf>.